

7

OBSAH

Předmluva 3

1. **Etanol – biochemie a patobiochemie**

(T.Zima) 5

1.1. Úvod 5

1.2. Metabolismus etanolu 7

1.2.1. Alkoholdehydrogenáza 9

1.2.2. Aldehyddehydrogenáza 13

1.2.3. Mikrozomální etanolový oxidační systém ... 14

1.2.4. Kataláza 16

1.3. Interakce etanolu s metabolismem
proteinů, sacharidů, lipidů 16

1.3.1. Sacharidy 16

1.3.2. Lipidy 18

1.3.3. Aminokyseliny 20

1.4. Etanol a volné radikály 20

1.4.1. Vlastnosti volných radikálů, lipoperoxidace . 21

1.4.2. Antioxidační systémy 23

1.4.3.	Působení volných radikálů při abusu alkoholu .	25
1.5.	Etanol a kancerogeneze	27
1.6.	Interakce etanolu a léků (T.Zima, Z.Mareček) .	29
1.7.	Literatura	30
2.	Játra (Z.Mareček)	40
2.1.	Úvod	40
2.2.	Epidemiologické aspekty alkoholického jaterního poškození	41
2.2.1.	Konzumace alkoholu	41
2.2.2.	Vztah abusu alkoholu k pohlaví	43
2.2.3.	Genetické vlivy	45
2.2.4.	Význam nutrice pro vznik jaterního poruchy	45
2.2.5.	Význam infekce viry hepatitidy B a C	47
2.2.6.	Mortalita a prevence alkoholické jaterní cirhózy	47
2.2.7.	Vztah jaterní cirhózy a konzumace alkoholu .	49
2.3.	Vztah konzumace alkoholu a typu jaterní léze	50
2.3.1.	Alkoholická jaterní steatóza	50
2.3.2.	Alkoholická hepatitida	50
2.3.3.	Alkoholická cirhóza	51
2.3.4.	Imunologické změny u alkoholického jaterního poškození	51
2.4.	Patologicko-anatomické změny	52
2.4.1.	Alkoholická steatóza	52
2.4.2.	Alkoholická hepatitida	53
2.4.3.	Alkoholická jaterní cirhóza	54
2.4.4.	Jiné morfologické změny provázející alkoholické poškození jater	55
2.4.4.1.	Chronická aktivní hepatitida	55
2.4.4.2.	Hepatocelulární karcinom	56
2.4.4.3.	Jaterní sideróza	56
2.5.	Patogeneze poškození jater alkoholem (T. Zima)	56
2.5.1.	Patogeneze jaterní fibrózy	61

2.6.	Alkohol a jaterní regenerace (T. Zima)	64
2.7.	Diagnostika	65
2.7.1.	Anamnéza	65
2.7.2.	Klinický obraz	66
2.7.3.	Biochemické metody (Z. Mareček, T. Zima) .	67
2.7.3.1.	Alkohol v krvi	67
2.7.3.2.	Gama-glutamyltransferáza – GMT	67
2.7.3.3.	Transaminázy	69
2.7.3.4.	Ostatní enzymy	70
2.7.3.5.	Transferin	71
2.7.3.6.	Prokolagen peptid I a III	71
2.7.3.7.	Makrocytóza erytrocytů	72
2.7.3.8.	Ostatní biochemické změny	72
2.7.4.	Výběr laboratorních testů	74
2.7.5.	Význam histologického vyšetření	74
2.7.6.	Ostatní vyšetřovací metody	75
2.8.	Formy klinické manifestace	76
2.8.1.	Alkoholická jaterní steatóza	76
2.8.2.	Alkoholická hepatitida	78
2.8.3.	Alkoholická jaterní cirhóza	79
2.8.4.	Portální hypertenze	80
2.8.5.	Cholestatický syndrom	81
2.8.6.	Extrahepatální manifestace	81
2.9.	Léčba	82
2.9.1.	Alkoholická jaterní steatóza	82
2.9.2.	Alkoholická hepatitida	82
2.9.2.1.	Kortikoidy	83
2.9.2.2.	Anabolické steroidy	84
2.9.2.3.	Kolchicin	85
2.9.2.4.	Penicilamin	86
2.9.2.5.	Propylthiouracil	86
2.9.2.6.	Inhibitory alkoholdehydrogenázy	86
2.9.2.7.	Hepatoprotektiva	87
2.9.3.	Alkoholická jaterní cirhóza	89

2.9.4.	Nutriční terapie	90
2.9.5.	Transplantace jater	91
2.10.	Léčba alkoholismu u osob s jaterním onemocněním	91
2.11.	Monitorace abstinence	93
2.12.	Některé problémy anestézie a operací u chronických alkoholiků	93
2.13.	Podávání léků u alkoholiků	94
2.14.	Prognóza	95
2.14.1.	Alkoholická jaterní steatóza	95
2.14.2.	Alkoholická hepatitida	95
2.14.3.	Alkoholická cirhóza	97
2.15.	Prevence	100
2.16.	Literatura	101
3.	Pankreas (J. Špičák)	111
3.1.	Úvod	111
3.2.	Klasifikace pankreatitidy	112
3.3.	Alkohol a pankreas	114
3.4.	Patogeneze	116
3.4.1.	Patogeneze akutní alkoholické pankreatitidy .	116
3.4.2.	Patogeneze chronické alkoholické pankreatitidy	118
3.5.	Akutní pankreatitida	120
3.5.1.	Morfologie	120
3.5.2.	Klinický průběh	121
3.5.3.	Diagnostika	122
3.5.3.1.	Biochemické vyšetření	122
3.5.3.2.	Zobrazovací a endoskopické metody	124
3.5.4.	Určení závažnosti pankreatitidy	125
3.5.5.	Léčba	128
3.5.5.2.	Chirurgická léčba	130
3.6.	Chronická alkoholická pankreatitida	131
3.6.1.	Morfologie	131
3.6.2.	Klinický průběh	132

3.6.3.	Diagnostika	135
3.6.3.1.	Biochemické vyšetření	135
3.6.3.2.	Zobrazovací a endoskopické metody	137
3.6.4.	Léčba	138
3.6.4.2.	Chirurgická léčba	143
3.6.4.3.	Endoskopická léčba	145
3.7.	Literatura	147
4.	Trávicí trubice (M.Lukáš)	153
4.1.	Úvod	153
4.2.	Jícen	154
4.2.1.	Vliv alkoholu na motilitu jícnu při akutním podání	154
4.2.2.	Vliv alkoholu na sliznici jícnu při akutním podání	154
4.2.3.	Vliv chronického užívání alkoholu na motilitu jícnu	155
4.2.4.	Sekrece slin	155
4.2.5.	Slizniční léze jícnu při dlouhodobém podávání alkoholu	156
4.2.6.	Barretův jícen	156
4.2.7.	Karcinom jícnu	158
4.2.8.	Onemocnění jícnu sdružená s abusem alkoholu	158
4.2.8.1.	Mallory – Weissův syndrom	158
4.2.8.2.	Boerhaaevův syndrom (Spontánní perforace jícnu)	159
4.2.8.3.	Myoblastický myom jícnu	160
4.2.8.4.	Idiopatická pseudodivertikolóza jícnu	160
4.2.8.5.	Jícnové varixy	161
4.3.	Žaludek	161
4.3.1.	Ovlivnění žaludeční sekrece	161
4.3.2.	Vliv alkoholu na motilitu žaludku	162
4.3.3.	Slizniční léze v žaludku indukované alkoholem	162

4.3.4.	Chronická gastritida a alkohol	163
4.3.5.	Peptický vřed a alkohol	164
4.3.6.	Karcinom žaludku	164
4.4.	Tenké a tlusté střevo	165
4.4.1.	Funkce tenkého střeva	165
4.4.2.	Obnova epiteliální výstelky	166
4.4.3.	Morfologické změny na sliznici	168
4.4.4.	Porucha permeability	170
4.4.5.	Vliv alkoholu na motilitu	171
4.4.6.	Vliv alkoholu na perfúzi střeva a metabolismus enterocytů	171
4.4.6.1.	Metabolismus cukrů	172
4.4.6.2.	Metabolismus lipidů	172
4.4.7.	Vliv alkoholu na aktivitu enzymů v kartáčovém lemu enterocytů	173
4.4.8.	Změny v bakteriálním osídlení trávicí trubice	174
4.4.9.	Porucha absorpce živin	175
4.4.9.1.	Absorpce aminokyselin	175
4.4.9.2.	Absorpce glukózy	176
4.4.9.3.	Absorpce lipidů	176
4.4.9.4.	Absorpce vody, elektrolytů, vitaminů a stopových prvků	176
4.4.10.	Střevní infekce u alkoholiků	178
4.4.11.	Klinické syndromy	178
4.4.11.1.	Akutní poškození tenkého střeva alkoholem .	178
4.4.11.2.	Chronické poškození tenkého a tlustého střeva alkoholem	179
4.4.11.3.	Kolorektální karcinom	180
4.5.	Literatura	181
5.	Použité zkratky	184
6.	Rejstřík	187
7.	Obsah	191
	Ferring-Léčiva a.s.	197